

SLUIZEN.	Wijde in den aag.	Diepte laagst water onder A.P.	Schut- lengte.
a. Keersluis voor den Overtoom aan de Zes Wielen (1 keerdeur)	2.85	1.10	"
b. Keersluis in den Westfrieschen zeedijk voor de schutsluis aan de Zes Wielen	5.80	1.90	"
c. Schutsluis aan de Zes Wielen (2 paar deuren)	3.15	2.00	18.10
d. Uitwateringsluis te Rustenburg (1 paar keer- deuren)	4.20	1.75	"
e. Keersluis aan de Verlaatesbrug (1 paar keer- deuren)	3.10	1.35	"
f. Keersluis aan de Bergervaart (1 paar keer- deuren)	3.20	1.40	"

GROOT NOORDHOLLANDSCH KANAAL.

Dit kanaal, in drie panden verdeeld, vereenigt het IJ met het Nieuwe Diep. Het eerste pand begint aan de Willemsluizen tegenover Amsterdam en loopt door de Volewijk en Waterland naar de schutsluis te Purmerend. Het tweede volgt van daar de ringsloten van de Beemster, de Starmeer, en de Schermer tot den Omval, gaat verder langs Alkmaar, Koedijk en Schoorl dam, door den polder de Zijpe naar de Zijperschutsluis. Het derde pand eindigt, aanvangende aan de laatsteenoemde sluis, strekt zich langs de Oostzijde van het Koegras uit, tot de Koopvaarderschutsluis, gelegen aan het Nieuwe Diep. Van deze sluis voert een zijtak naar het maritieme etablissement Willemsoord.

	Langte in elen.	Diepte onder A.P.
Van de Willemsluizen tot de schutsluis te Purmerend . .	14968	6.80
Van de schutsluis te Purmerend tot de Zijperschutsluis	51867	6.28
Van de Zijperschutsluis tot de Koopvaarderschutsluis	11600	6.07
Zijtak van de Koopvaarderschutsluis tot de Doksluis . .	1562	6.58
Het eerste pand ligt gemeen met Waterland; kanaalpeil — 1.10.		
Het tweede pand met Schermerboezem; kanaalpeil — 0.58 tot A.P.		
Het derde pand en de zijtak, in gewone omstandigheden gemeen liggende met het tweede pand, kunnen door het sluiten van de Zijperschutsluis afgescheiden en opgezet worden tot de hoogte van gewoon volvee aan het Nieuwediep of + 0.21.		

ZEEWERING.

De zeevering bestaat uit de duinketen, die zich langs de Westkust van het vasteland van Noordholland onafgebroken uitstrekt, van de grens der provincie Zuidholland tot het zuidende der Hondsbossche zeevering.

Deze duinen worden van de Noordtijke grens van het Hoogheemraadschap Rijnland over een breedte van 80 tot 60 el, en zoo noodig ook over een grotere breedte door de provincie onderhouden, door helm- en stroobepantingen en het stellen van rietschuttingen.

De lengte van de duinketen van het zuidende der Hondsbossche zeevering tot de grens der provincie Zuidholland is 45392 el.

De breedte is zeer verschillend en bedraagt gemiddeld:	
ter hoogte van het dorp Egmond aan Zee	1500 el;
" " " " " Bergen	3000 "
" " " " " Schoorl	4000 "
Ook de hoogte is zeer ongelijk. De laagste punten liggen ongeveer + 7.00.	
Sedert het jaar 1843 wordt het strand van Kijfdam tot den Hoek van Holland jaarlijks gemeten. Hiertoe zijn op het strand op afstanden van 1000 el strandpalen geplaatst. De meting geldt zoowel den voet van het duin als de hoep- en laagwaterlijnen. De uitkomsten worden geregeld in daartoe bestemde registers bijgeschreven.	

POLDERS, ENZ.

Polders.

Op de kaart is de waterstaatkundige toestand geteekend. De administratieve indeeling is boven de kaart omschreen.

Hoogheemraadschap van de uitwaterende sluizen in Kennemerland en Westfriesland.

Aan dit Hoogheemraadschap is opgedragen het bestuur over Schermerboezem. Het is opgericht door Keizer Karel 17 December 1544, bepaaldelijk om te zorgen dat de zeesluizen lehoorlijk gesloten, en alleen tot uitwatering, niet tot inlatung van zeewater zouden gebruikt worden. Dit bestuur strekt zich niet verder uit dan tot den Schoorlschen zeedijk, ofschoon, door de doorsnijding van dezen dijk door het Groot Noordhollandsch kanaal, Schermerboezem aanzienlijk is uitgebreid.

Kavel Waterland.

Zie voor de polders, die tot dezen kavel behooren, de opgaven boven de kaart. De vereeniging dezer polders strekt zich niet verder uit dan tot gemeenschappelijke vertegenwoordiging in het Hoogheemraadschap van de Hondsbossche en Duinen tot Petten.

Duinkavel.

Zie voor de polders, die tot dezen kavel behooren, de opgaven boven de kaart. De vereeniging dezer polders strekt zich niet verder uit dan tot gemeenschappelijke vertegenwoordiging in het Hoogheemraadschap van de Hondsbossche en Duinen tot Petten.

Kavel Geestmerambacht.

Zie voor de polders, die tot dezen kavel behooren, de opgaven boven de kaart. Dit ambacht heeft een gemeenschappelijken boezem, Raaksmachtsboezem genaamd. Het reglement, waarnaar het ambacht bestuurd wordt, is vastgesteld door de Staten der provincie Noordholland 7 Julij 1864 (Prov. Blad n°. 46).

Het dagelijksch bestuur van Geestmerambacht is belast met het beheer en het onderhoud van den gemeenen boezem en de dijken. De polders, die tot dit ambacht behooren, hebben een gemeenschappelijke vertegenwoordiging in het Hoogheemraadschap van de Hondsbossche en Duinen tot Petten.

Kavel Vier Noorder Koggen.

Zie voor de polders, die tot dezen kavel behooren, de opgaven boven de kaart. Dit ambacht heeft een gemeenschappelijk gemaad. Afgescheiden van dit gemaad zijn de Binnenpolder, Weelpolder, Beijltje Boezem, de Laghepolder met de Heil- en Kreil- en Mulnerpolder, de polder de Kaag onder Spanbroek en de polders Hensbroek en Obdam, die afzonderlijke bemalingen hebben.

Het bestuur is geregeld bij het reglement, vastgesteld door de Staten der provincie Noordholland 7 Julij 1864 (Prov. Blad n°. 44).

Het is belast met het beheer en het onderhoud van de dijken, wegen, bemaling en verdere werken van het ambacht.

De polders, die tot dit ambacht behooren, hebben een gemeenschappelijke vertegenwoordiging in het Hoogheemraadschap van de Hondsbossche en Duinen tot Petten.

Kavel de Schager en Nieuporter Koggen.

Zie voor de polders, die tot dezen kavel behooren, de opgaven boven de kaart. Dit ambacht is gescheiden in twee koggen, de Schager-kogge en de Nieuporter-kogge, die ieder een eigen boezem en een eigen bemaling hebben, die in elke kogge afzonderlijk bestuurd worden.

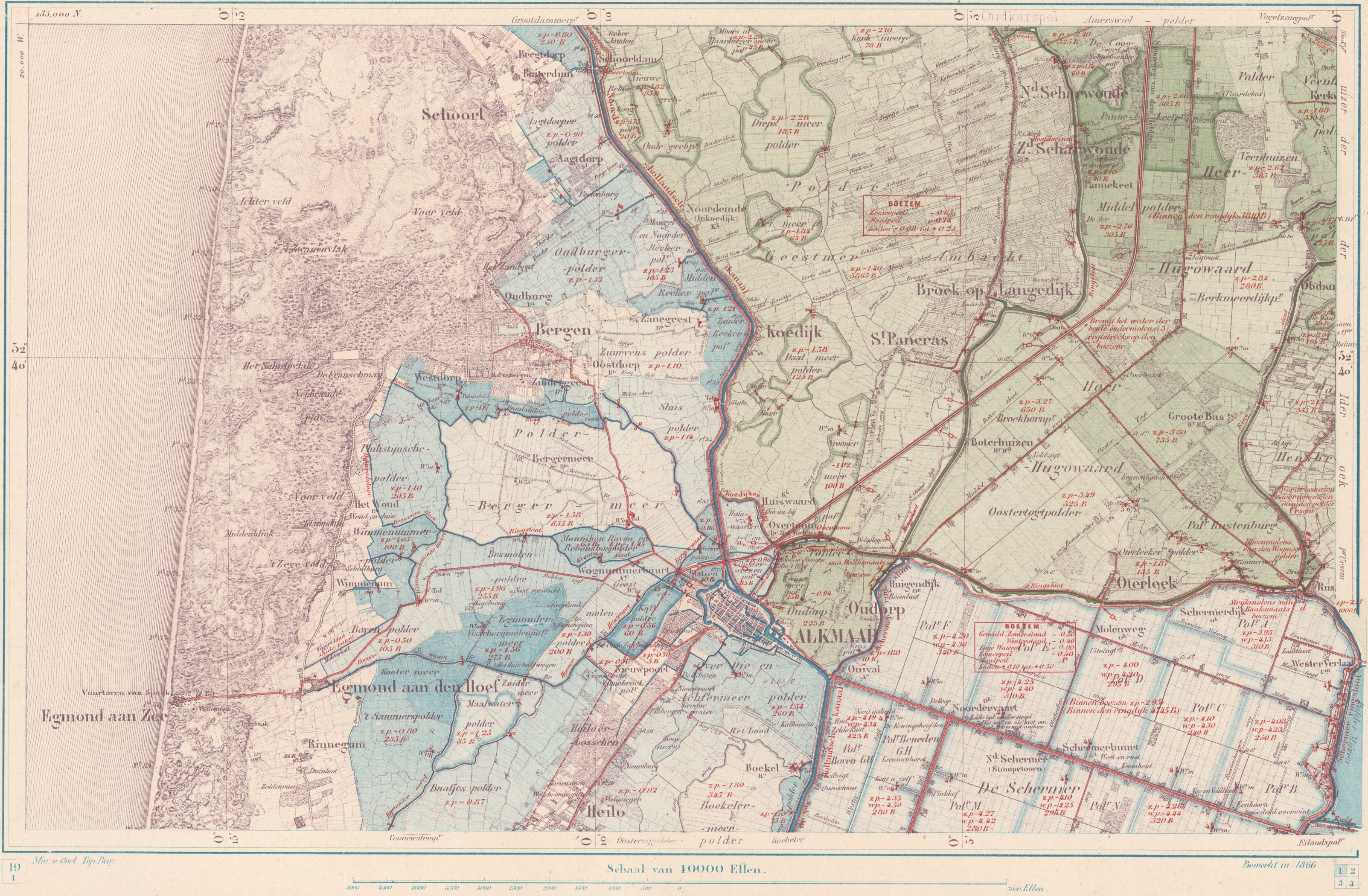
Het reglement, waarnaar het ambacht bestuurd wordt, is vastgesteld door de Staten der provincie Noordholland 7 Julij 1864 (Prov. Blad n°. 45).

De dijken van het ambacht worden in elk der koggen afzonderlijk bestuurd. Deze leide besturen maken te zamen het gemeenschappelijk ambachtbestuur uit voor zoover betreft 1°. de vertegenwoordiging van het ambacht in het Hoogheemraadschap van de Hondsbossche en Duinen tot Petten en 2°. de zaken, waarover het ambacht met Geestmerambacht gemeenschappelijk beheer voert.

De drie laatsteenoemde kavels maken met den kavel Drochterland het land uit, van ouds bekend onder den naam Westfriesland, geheel binnen een ringdijk tesloten. Deze dijk strekt zich uit van de aansluiting aan den Noorder IJ en Zeedijk bij Lufjeschardam, door de steden Hoorn, Enkhuizen en Medemblik tot den zeedijk van den Waard- en Groetpolder. Verder is deze dijk door verschillende bijdringen een groene of Sloepdijk geworden tot het gehucht Krabbedam; loopt verder langs Schoorl dam en Huisneerd tot de sluis de

POLDERS DIE GEHEEL OF GEDEELTELIJK OP DE KAART VOORKOMEN.
Administratieve indeeling.
KAVEL WATERLAND.
Noordholland.
Eilandspolder.
Schermer. (Bestaande uit vijftien waterstaatkundige polders, waaraan op de kaart voorkomen: A; B; C; D; E; F; Boven G H; Beneden G H; M; N; O.)
DUINKAVEL.
Boekelerpolder.
Boekelermerpolder.
Oosterzijpolder met het Lood.
Polder Oerdis en Achtermeer.
Varnebroekpolder.
Daafjespolder.
Maalwaterpolder.
Vennenwaterpolder.
Sammerspolder.
Bovenpolder.
Winnenummerpolder.
Egmondmerpolder.

Grootdammerpolder.	(Bestaande uit drie waterstaatkundige polders: Geestwalepolder met den Zuidemeer, Visscherijwalepolder met den Koetermeer Boschmolepolder.)
Monniken-, Raven- en Robonstspolder.	

Zes Wielen; van daar langs onderscheiden ringvaarten naar Rustenburg en eindigt langs Urem en Avenhorn, weder naar den zeedijk bij Lufjeschardam. De hoogte van den Westfrieschen dijk bedraagt van de aansluiting aan den Waard- en Groetpolder tot Krabbedam + 3.40 tot + 3.94 en verder + 1.25, met uitzondering van den ouden Heer Huisgendijk, die door de S-hermer wordt onderhouden op de hoogte van + 1.00.

Ieder der vier ambachten van Westfriesland onderhoudt zijn eigen deel van den ommringdijk, tervijl de kosten over al de ambachten verdeeld worden, en het Collegie van Hoofdingelanden van Westfriesland het toezigt op den geheelen dijk heeft.

Vereeniging van polders en oningepolderde landen onder Schoorl.

Aan het Gemeentebestuur van Schoorl is als Dijkgraaf en Heemraden, onder den naam van het Ingelandsbestuur te Schoorl c. a., opgedragen de zorg voor de gemeenschappelijke belangen der oningepolderde landen en der polders onder Schoorl. Deze lasten zijn: de Harger-, de Groeter-, de Grootdammer-, de Aagtdorper- en de Henspolder.

Het bestuur zorgt voor het ruim- en schoonhouden van de beken en wateringen in de oningepolderde landen, het onderhoud van zich daarin bevindende duikers en het beplanten met helm van een strook binnenduinen. Het reglement is vastgesteld door de Staten der provincie Noordholland 5 Julij 1866 (Prov. Blad n°. 219).

Vereeniging van polders en oningepolderde landen onder Bergen.

Aan een algemeen bestuur is opgedragen de zorg voor de gemeenschappelijke belangen der oningepolderde landen en der polders onder Bergen.

Deze lasten zijn: de Oudburger-, de Noorder-Reker-, en Mangel-, de Zuider- en Midden-Reker-, de Zuwarens-, de Philistinsche-, de Danlander-, en de Slaaspolder.

Het bestuur zorgt voor het onderhoud van eenige gemeenschappelijke waterleidingen, bruggen, pompen en weyen, en voor de helmbeplanting van een gedeelte binnenduinen.

ALKMAAR.

1.

Kijf-, Vrede- en Weezen of Eendragtspolder. (Bestaande uit de drie waterstaatkundige polders van dien naam.)

Huisvaarder- en Oosterveezenpolder.

Bergermeerpolder.

Philistinsche polder.

Danlanderpolder.

Slauspolder.

Zuurenspolder.

Midden- en Zuider-Rekerpolder.

Mangel- en Noorder-Rekerpolder.

Oudburgerpolder.

Aagtdorperpolder.

Grootdammerpolder.

KAVEL GEESTMERAMBACHT.

Polder de Rekerlanden.

Geestmerambachtpolder.

Koog- en Bleekmeerpolder. (Bestaande uit de twee waterstaatkundige polders van dien naam, waaraan op de kaart voorkomt de Koogpolder.)

Dergmeer- en Kerkmeerpolder. (Bestaande uit de twee waterstaatkundige polders van dien naam.)

Rekerkoogpolder.

Grebpolder.

Diepsmeer- en Moors- of Tjaarlingerneerpolder. (Bestaande uit de twee waterstaatkundige polders van dien naam.)

Bibliotheek des
h. h. techn. Hochschule
Graz

Kleimeerpolder.

Daalmeer- met den Mare- en Oudiepolder.

Vroonmerpolder.

Oudorperpolder.

Zwijnsmeerpolder.

Kraspolder.

Polder Heer-Hugowaard. (Bestaande uit acht waterstaatkundige polders: Broekhornpolder, Pannekeetpolder, Amersveelpolder, polder Veenhuizen, Middel- polder, Berkmeerdijkpolder, polder Rustenburg, Oosterstog- polder.)

Oterleerpolder.

Uremmer polder.

Berkmeerpolder.

Veenhuizerpolder.

Polder Noord-Scharwoude.

Polder Zuid-Scharwoude.

KAVEL DE SCHAGER EN NIEDORPERKOGGE.

Vogelzangpolder.

Nieuporterpolder.

KAVEL DE VIER NOORDER KOGGEN.

Polder Obdam.

Polder de Weel en Braken onder Obdam.

Polder Housbroek.

TOELICHTING.

De polders op de kaart hebben de kleur van den boezem, waarop zij uit- wateren, in verschillende tinten. Bij uitwatering op meer dan één boezem is de kleur dinovereenkomstig gestreept.

Polders, door een bies van donkerder tint omgeven, brengen het water niet regtstreeks op den boezem; maar eerst op een anderen polder, of op een gemeenschappelijken binnenboezem. De alzoo bij elkander behoorende polders hebben gelijke tint.

Hooge gronden, boezem- en vlietlanden zijn niet gekleurd.

Regtstreeks op zee uitwaterende voorboezems van molens, hebben de kleur, die gedacht kan worden aan de zee en rivieren als algemeene boezem te zijn gegeven.

Voorboezems van molens, al zijn zij ook door een sluisje met wachtdeur van den boezem gescheiden, zijn voorgesteld als tot dien boezem behoorende.

Molensluisjes en inlaatduikers zijn niet in het rood aangewezen, uitge- zondert die in een zeevering zijn gelegen.

Tot meer duidelijke aanwijzing van de boezemwateren zijn daarbij de benamingen in het rood gesteld.

VERKLARING DER TEEKENS.

- Schepradwatermolens.
- Vijzelwatermolens.
- Teeken ter onderscheiding van seimmolens.
- Kleine watermolens.

Bij bemalingswerktuigen, die het water op den boezem uitslaan, is geen cijfer gesteld; bij die, welke het aan de uitslaande molens toenalen, het cijfer 2; bij weder lager geplaatste het cijfer 3; enz.

- Uitwateringsluis (U. sl.) } Sluizen die U. sl. en S. sl. tevens zijn, of die tot een ander doel dienen, zijn aangewezen door het eerste teeken en nader omschreven.
- Schutsluis (S. sl.) }
- Overtoom.
- Duiker onder door een waterleiding.
- Peilschaal.
- Peilmerksteen.
- Zomerpeil van polders.
- Winterpeil van polders.
- Hoogtecijfers zonder voorafgaande letter zijn terreinshoogten.
- Straat-, grind-, schulpwegen, enz.
- Spoorwegen.

De grootte der polders is gegeven in Bunders, volgens meting op de kaart. Getallen, met het teeken + of — er voor geplaatst, geven hoogten aan in ellen boven of beneden Amsterdamsch peil (A.P.)

BOEZEMS.

- De Mient of Nieuporter koggeboezem. (Zie Medemblik 3 en 4).
- Schermerboezem.

Oppervlakte van den boezem ongeveer 2000 B.

Opmerkake der polders, die op den boezem uitwateren ongeveer 77500 B.

Bovendien ontvangt de boezem, in sommige omstandigheden het water van Raaksmachtsboezem.

De gemiddelde waterstand, over de tien jaren 1856 tot 1865, waargenomen te Alkmaar, was:

Zomerstand — 0.56.

Winterstand — 0.40.

Buitengevoen lage stand:
26 Junij 1865 — 0.90, waargenomen aan de Jakob Klaassensluis.
De waterstanden worden waargenomen te Purmerend, Alkmaar, Jakob Klaassensluis, Zijperschutsluis, Nieuwediep en bij den boerenmolens van den Star- meerpolder te Spijkerboor.
Het maadpeil is A.P.
Het zomerpeil is — 0.58.
De hoogte der kaden is in den regel + 0.10 tot + 0.50, doch voor eenige polders bedraagt die hoogte niet meer dan A.P. en reikt voor de Beemster tot + 1.75.
Tot waterlozing heeft Schermerboezem tien sluizen, te weten: vijf op het IJ:

de Nauwernasche schutsluis;
de Duikersluis te Nauwera;
de Groote schutsluis te Zuandam;
de Kleine " " "
de Duikersluis " " "

en vijf op de Zuiderzee:
de Graven- of Grafteijheidssluis te Monnikendam;
de Schutsluis te Edam;
de Zuiderluis te Schardam;
de Noordersluis " "
de Hornsluis te Lufjeschardam.

Tot lozing kunnen ook nog dienen vier sluizen in de haven van het Nieuwediep en de van Ewertjelsluis in den Anna-Pauloenapolder.

Raaksmachtsboezem.
Opmerkake der polders, die op dezen boezem uitwateren ongeveer 17100 B.
De waterstanden van dezen boezem worden niet geregeld waargenomen.
Het maadpeil is — 0.14.
Het zomerpeil — 0.65.
De hoogte der kaden is in den regel — 0.08 tot + 0.25, en reikt voor den polder Veenhuizen tot + 1.00.

Tot waterlozing heeft Raaksmachtsboezem:
Een uitwateringsluis te Aartsnoud, waardoor het water in een uitwaterings- kanaal komt, strekkende langs den binnenrand van den zeedijk des Groetpolders, waaruit het door een tweede uitwateringsluis op de Zuiderzee natij het Kol- hornerdiep geloosd wordt.

Twee sluizen aan Schermerboezem, te weten:
de schutsluis de Zes Wielen bij Alkmaar, en
de uitwateringsluis te Rustenburg.

13 strijfmolens, te weten:
5 bij de sluis de Zes Wielen bij Alkmaar;
4 te Oudorp en
4 te Rustenburg,

die den boezem op Schermerboezem afnalen, wanneer de bovengenoemde sluizen door hooge waterstanden van zee of Schermerboezem gesloten moeten blijven.
Door valschutten bij de Zes Wielen en te Oudorp bestaat er gelegenheid water van Schermerboezem op Raaksmachtsboezem in te laten.

VERWIJZING.

Uitvoerige opgaven omtrent het beheer der polders, enz. en in het algemeen omtrent waterstaatsaangelegenheden worden gevonden in het werk: De zeeveringen en waterschappen van Noordholland door Mr. G. de Vries, Az. Haarlem, Johannes Enschedé en Zonen. 1864.